

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : สัญญาเลขที่ RDG5240017

ชื่อโครงการ : โครงการความร่วมมือ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาสังคม

และสุขภาพะ ในการพึ่งตนเอง และยกระดับคุณภาพชีวิต จังหวัดนครปฐม. 195 หน้า

ปัจจุบันสถานการณ์ของสังคมโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติกลับถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของมนุษย์ และการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา เช่น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชนถูกทำลาย เกิดการปนเปื้อนสารเคมีและสารพิษ ซึ่งก่อให้เกิดโรคและความเจ็บป่วยแก่คนในชุมชน และที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมยังส่งผลให้มีโรคใหม่ๆ เกิดขึ้น รวมถึงสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรค ปัญหาด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่คุกคามสุขภาพของคนในชุมชน และระบบบริการด้านสุขภาพยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ซึ่งต้องมุ่งเน้นในด้านการบริหารจัดการและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน และท้องถิ่นให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีสุขภาพ กาย และจิตใจ ที่เข้มแข็ง ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ในการดำรงชีพ การประกอบสัมมาอาชีพในทุกด้าน ทุกแขนงควรได้รับการหนุนเสริม และสนับสนุน โดยเฉพาะผลผลิตด้านการเกษตร และการแปรรูป ที่จะช่วยให้เกิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และพึ่งตนเองได้ เมื่อสุขภาพ กาย ใจ ปัญญาดี และเข้มแข็ง ก็จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมอยู่เย็นเป็นสุขในอนาคต

“การแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาสังคม และสุขภาพะในการพึ่งตนเอง และยกระดับคุณภาพชีวิต ของคนจังหวัดนครปฐม” เป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาในทุกด้าน ทุกมิติของสังคม ที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะให้คนในชุมชนมีสุขภาพกาย ใจ สติ ปัญญา สังคมที่ดี และมีระบบเศรษฐกิจที่ดี มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ กำหนดอนาคตของชุมชน โดยมีการเชื่อมประสานการทำงานแบบการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มาเป็นบูรณาการร่วมกันของชุมชน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างมีกระบวนการ ในเวทีประชาคมตำบล ผู้การพัฒนาเป็นแผนแม่บทชุมชน ทำให้ทุกฝ่ายมองเห็นปัญหาที่เป็นความทุกข์ร่วม ซึ่งได้แก่ ปัญหาความยากจนจากการเป็นหนี้สิน ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก ปัญหาน้ำในลำคลองเน่าเสีย รวมถึงปัญหาสุขภาพ อาทิเช่น โรคเรื้อรัง โรคระบบทางเดินหายใจ เบาหวาน ความดัน และปัญหาด้านสังคม เช่น ปัญหาเด็ก/เยาวชน ติดเกมส์ ติดยาเสพติด ครอบครัวขาดความอบอุ่น ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

ผลจากการดำเนินแผนงานโครงการฯ จากการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน เป็นระยะเวลาติดต่อกัน 6 เดือน (กรกฎาคม – ธันวาคม 52) มีการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน จำนวน 1,864 ครัวเรือน 20 ตำบล 6,443 ชุมมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลภาพรวม ในระดับจังหวัด ผลปรากฏว่า มีรายได้ 147 ล้าน

บาท รายจ่าย 133 ล้านบาท คงมียอดคงเหลือ 14 ล้าน แต่มีภาระหนี้สินรวม 72 ล้าน อันดับ 1 ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ 44 ล้านบาท (12% ปุ๋ยยา เคมี ค่าแรง อุปกรณ์ฯลฯ) อันดับ 2 หมวดค่าอาหาร 34 ล้านบาท (9%) อันดับ 3 หมวดค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและสังคม 28 ล้านบาท(8%) อันดับ 4 เป็นค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัย 23 ล้านบาท (6%) อันดับ 5 หมวดสุขภาพ (ค่ายา-สุขอนามัย) 1.3 ล้านบาท อันดับ 6 เป็นค่าใช้จ่ายเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ 1.03 ล้านบาท และอันดับ 7 ค่าใช้จ่ายในการศึกษา .676 ล้านบาท ทั้งหมดโดยรวมจะเห็นได้ว่า เป็นค่าใช้จ่าย อันดับ 1,2,3 และ 4 เป็นอันดับต้นๆ ที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน และมีความมุ่งหวังที่ต้องการปลดหนี้ ทำให้เกิดพลังความเพียรที่จะทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติเชิงรูปธรรม ในการ ลด ละ ทุกภาระที่เกิด หากทางออกในการดับทุกข์ ด้วยการระเบิดจากข้างในโดยเริ่มจากการตระหนักรู้ในข้อมูล การรู้จักตนเอง ครอบครัว และกระบวนการกลุ่ม เกิดแหล่งและศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ 5-7 แห่ง มีบุคคล และครัวเรือนต้นแบบ ในการ ลด ละ เลิก และทดแทน กว่า 30% ของกลุ่มเป้าหมายในการเข้าโรงเรียนแก่งจน (ยุทธการแก่งจน คนพอเพียง) ต่อกระบวนการพัฒนา บนฐานประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม การสร้างผู้นำที่มีจิตอาสาเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก มีกระบวนการถอดบทเรียน สรุปบทเรียน สร้างเป็นชุดข้อมูลในด้านต่างๆ ที่พร้อมจะเผยแพร่ขยายผลสู่พื้นที่ร่วมเรียนรู้แห่งอื่นๆ โดยได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจริงของผู้ที่ทำงานจริงมีประสบการณ์จริงที่พร้อมจะถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา และสร้างภูมิคุ้มกัน การปรับแนวคิดสู่วิถีปฏิบัติ โดยมีแผนความต้องการที่จะยกระดับการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ให้เกิดรูปธรรมที่ยั่งยืน 4 แผนงาน ดังนี้

1. เกษตรประณีต (การทำปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ/ทำนาข้าว/ผักสวนครัว/และปศุสัตว์)
จำนวน 16 ตำบล เพื่อการบริโภคที่ปลอดภัย
2. สวัสดิการกองทุนบุญวันละบาท จำนวน 20 ตำบล
3. วิสาหกิจชุมชนเพื่อการแปรรูป (อาหาร เช่น ปลาแดดเดียว น้ำพริก,อาหารสัตว์ และการแปรรูปอาหารสัตว์) /น้ำดื่ม/เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ/การทำงาน/จักสาน/การทำผ้าบาติก 5 ตำบล
4. ประเด็นสิ่งแวดล้อม (ขยะ/น้ำ – คูคลอง -ทำเงิน/พลังงานทางเลือก) จำนวน 5 ตำบล

และผลจากการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาสังคม และสุขภาวะในการพึ่งตนเอง และยกระดับคุณภาพชีวิต จังหวัดนครปฐม นอกเหนือจากแผนงานที่ได้ค้นพบจากแผนความต้องการในการต่อยอด พบว่าความสำเร็จในด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ทำให้เกิดกลไกการทำงานร่วมกันโดยมุ่งสู่ตำบลเข้มแข็ง และระบบบริหารจัดการในระดับจังหวัด โดยมีการเชื่อมประสานการทำงานร่วมกับภาคีหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเชิงบูรณาการทั้งด้านงบประมาณ และเนื้อหาวิชาการ เพื่อนำไปสู่รูปแบบการจัดการร่วมในการแก้ปัญหาในแต่ละมิติ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างทีม การยกระดับการบริหารจัดการในองค์กร การ

เชื่อมร้อยเครือข่าย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล โดยมีการวางรูปแบบการพัฒนาเพื่อยกระดับองค์กร ให้เกิดประสิทธิภาพ ด้วยการ (ยกเว้น) องค์การการจัดการให้เป็น “สถาบันการจัดการความรู้วิจัยและพัฒนาสุขภาพะ จังหวัดนครปฐม” และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงแผนงานความต้องการในแต่ละประเด็นให้เกิดความชัดเจน อาทิ การสร้างหลักสูตร “โรงเรียนแก่น คนพอเพียง” ด้วยการใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น การจัดทำแผนบัญชีครัวเรือนที่ต่อเนื่อง และสำรวจข้อมูลเชิงลึกในแต่ละประเด็น การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวางรูปแบบการพัฒนาด้วยการนำข้อมูลมาใช้ในการจัดการ กับ การแก้ปัญหาในทุกมิติ

(นายณัฐวัฒน์ ชื่นอินทร์งาม)

หัวหน้าชุดโครงการความร่วมมือฯ จังหวัดนครปฐม

25 มกราคม 2554